

ธีรพัฒน์ พูลทอง ๒๕๕๗: การศึกษาลักษณะเด่นของลิลิตพงศาวดารเหนือ ปริญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย) สาขาวิชาวรรณคดีไทย ภาควิชาวรรณคดี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์เสาวณิต วิงวอน, อ.ด. ๒๐๖
หน้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาลิลิตพงศาวดารเหนือ พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เนื้อหาแบ่งเป็น ๖ บท ว่าด้วยความสำคัญของปัญหาเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มาและลักษณะเนื้อหาของพงศาวดารเหนือ การสร้างสรรค์เนื้อหาในลิลิต
พงศาวดารเหนือ ลักษณะเด่นของลิลิตพงศาวดารเหนือ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า ลิลิตพงศาวดารเหนือเป็นวรรณคดีที่ผู้นิพนธ์มีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ
คือ เพื่อเก็บรวบรวมเรื่องเก่าเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อแสดงประวัติพระพุทธรูปสำคัญของวัดบวรนิเวศ
วิหาร และเพื่อสรรเสริญพระบารมีพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อหาของลิลิตเรื่องนี้แบ่งได้ ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกคือ เนื้อหาหลักที่มาจาก
พงศาวดารเหนือ ได้แก่ เรื่องพระร่วงกับเรื่องพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก ซึ่งกวีสร้างสรรค์เนื้อหา
ตรงกับพงศาวดารเหนือเป็นส่วนมาก แต่ก็มีการใช้กลวิธีการประพันธ์คือ การตัดความ การขยาย
ความ และการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือ เนื้อหาที่ไม่ได้มาจากพงศาวดาร
ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นวรรณกรรมคำสอน ตำรา บทพรรณนากระบวนทัพ บทนิราศ และหลักธรรม
ในพระพุทธศาสนา ความหลากหลายของเนื้อหาดังกล่าวทำให้ลิลิตพงศาวดารเหนือเป็นวรรณคดี
ที่เป็นแหล่งสหวิทยาการ ลักษณะเด่นด้านการนำเสนอแนวคิดพบว่า กวีเปลี่ยนศักราชใหม่ให้
สอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และตัดเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาลหรือพุทธทำนายที่มีอยู่
ในพงศาวดารเหนือออกไป ซึ่งแสดงให้เห็นแนวคิดทางเวลาแบบประวัติศาสตร์ของกวี
นอกจากนี้การเรียบเรียงลิลิตพงศาวดารเหนือโดยเลือกเนื้อหาเฉพาะเรื่องพระร่วงอรุณกุมาร
พระร่วงส่วยน้ำ และเรื่องพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎกสร้างพระชินศรี พระศาสดา พระชินราช ใน
สมัยสุโขทัยมาแต่งไว้ให้ต่อเนื่องจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว แสดงให้เห็นว่า กวีใช้ประวัติกษัตริย์ในสมัยสุโขทัยเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึง
ความสัมพันธ์รวมทั้งเทียบเคียงกับพระราชกรณียกิจและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกด้วย ส่วนลักษณะเด่นด้านวรรณศิลป์ มีการเล่นกลบทกลอักษร มีการ
เล่นเสียง เล่นคำซึ่งเป็นลีลาการประพันธ์โคลงของกวีที่อาศัยแบบอย่างของกวีชั้นครู

Tirapat Poolthong 2014: A Study of Characteristics of Lilit Pongsawadan Neua, Master of Arts (Thai Literature), Major Field: Thai Literature, Department of Literature. Thesis Advisor: Associate Professor Sauvanit Vingvorn, Ph.D. 206 pages.

This thesis aims at analyzing The Supreme Patriarch His Royal Highness Prince Pavares Variyalongkorn's Lilit Pongsawadan Neua. The thesis is divided into six chapters: background of the research, literature review, sources and contents of Pongsawadan Neua, creation of the contents in Lilit Pongsawadan Neua, characteristics of Lilit Pongsawadan Neua, conclusion and suggestions.

It is found that the poet has three major objectives in his composition. The first is to compile contents from diverse texts. The second objective is to historicize the three important Buddha images of Wat Bowonniwet Vihara: Phra Chinnasri, Phra Sadsada and Phra Chinnaraj. The third point is to eulogize King Rama IV (King Mongkut) and King Rama V (King Chulalongkorn). The contents of Lilit Pongsawadan Neua can be divided into two categories. The first category derives from Pongsawadan Neua (The Chronicles of the North) including legends of Phra Ruang and Phra Sri Thamma Tripitaka. In creating contents, the poet conforms to the original text and exercises poetical devices: reduction, extension and modification. The other category is a textual compilation of didactic literature, textbooks, description of battalion procession, Niras poetry and Buddhist principles. The diverse contents turn Lilit Pongsawadan Neua into an interdisciplinary source. The changes in temporal dimension are the prominent characteristic of the text. The poet expresses his historical consciousness by omitting Buddhist era and prophecy. The selected contents from legends of Phra Ruang Arun Kuman (The son of Nang Naga) Phra Ruang's water tax and Phra Sri Thamma Tripitaka establishing Buddha images in Sukhothai symbolize royal continual sovereignty, righteousness and public contribution from the very first historical period to Siam in 19th century. Furthermore, the poetical distinction of the text consists of Konlabot, Konaksorn, and puns adopted from Thai classical poetics.